

gemeente Bronckhorst

Raamwerk voor een rijk landschap Bomenbeleidsplan

Bronckhorst, november 2016

Raamwerk voor een rijk landschap

Bomenbeleidsplan Bronckhorst

Colofon

Gemeentelijke projectgroep: Chantal Elferink, Willy Kempers, Jan Klumper, Erik Somer, Alfred Hofs, Arie Vries, Marco Withagen

Adviseurs: Annemiek van Loon (De Bomenconsulent), Edwin Koot (EkooTree)

Klankbordgroep: Wilfried Berendsen (ANV 't Onderholt), Peter Bielars (Bomenbelang Bronckhorst), Hans Bruin, Peter de Wit (Toldieks Belang), Henk Hilferink (STAM), Cor Hofs (Steenderens Belang), Wim Klanderman, Johan Mollenhof, Henk Oosterink (LTO West Achterhoek), Herman Pelgrom (IVN), Paul Severens, Petra Sips (Bomenstichting Achterhoek), Oscar van Doorn, Frits van Wijngaeren (BSB), Rik Velhorst, Dick van Hoffen.

Tekst: Annemiek van Loon en Edwin Koot

Foto's: Annemiek van Loon

Inhoudsopgave

Raamwerk voor een rijk landschap	
Bomenbeleidsplan Bronckhorst.....	2
Inhoudsopgave	
1. Inleiding.....	4
2. Identiteit Bronckhorst.....	5
2.1 Verscheidenheid in landschap	
3. Kansen en knelpunten.....	7
3.1 Veranderd gebruik	
3.2 Landschappelijke kwaliteit kalft af.....	8
3.3 Beheer vraagt om ontwikkeling van kwaliteit	
4. Bomenvisie.....	9
4.1 Betekenis van bomen	
4.2 Het Groene raamwerk.....	10
4.3 Criteria voor het Groene raamwerk.....	11
5. Boomstructuren.....	13
5.1 Vlak- en lijn-elementen	
Aanwijscriteria Boomstructuren.....	14
5.2 Markante bomen.....	16
Punt-elementen	
markante boomlocatie	
Aanwijscriteria Markante bomen:	
5.3 Basisbomen.....	17
6. Uitvoeringsbeleid.....	18
6.1 Participatie	
6.2 Projecten en integrale procedures	
6.3 Bescherming en handhaving.....	19
6.4 Behoudsinspanning	
6.5 Belangenafweging bij omgevingsvergunning.....	21
6.6 Noodkap.....	23
6.7 Compensatie en herplant	
6.8 Omgevingsverordening 2016.....	24
6.9 Wijziging Omgevingsverordening	
6.10 Wijziging beoordeling kapaanvraag	
7. Beheervisie.....	25
7.1 Beheervisie op de gemeentelijke bomen van Bronckhorst	
7.2 De beheerprincipes	
Bijlage 1 Kenmerken 11 Landschapseenheden en Kernen.....	30
Bijlage 2 Landschapstypenkaart.....	34
Bijlage 3 boomspecifieke waarden.....	35

1. Inleiding

Gemeente Bronckhorst is een plattelandsgemeente met veel kleinere en grotere kernen in een ruim en groen buitengebied. Bomen vormen zowel in de kernen als in het landschap een belangrijke component voor de kwaliteit en het karakter. Hoewel de bomen een belangrijk gegeven zijn is hun aanwezigheid allerm minst vanzelfsprekend. Het landschap en de kernen veranderen continu. Dit is altijd zo geweest en dynamiek zal blijven bestaan. Steeds veranderen de eisen aan de kwaliteit en functionaliteit van de leefomgeving. Denk aan de mechanisatie en schaalvergroting in de landbouw, de toename van recreatie en toerisme, de bereikbaarheid van de Achterhoek en wensen ten aanzien van wonen en werken. Bomen moeten ook in deze veranderende omgeving hun rol blijven houden.

Dit Bomenbeleidsplan geeft de visie weer op de rol en de betekenis van de bomen in Bronckhorst. Deze bomenvisie geeft de ambitie van Bronckhorst weer ten aanzien van groen in het algemeen en bomen in het bijzonder binnen de gemeentegrenzen. Het versterken van de landschappelijke kwaliteit vervult hierin een prominente rol. Dit beleidsplan geeft de richting aan hoe daar te komen. Op deze wijze kunnen alle partijen - binnen én buiten de gemeentelijke organisatie - naar hetzelfde doel toewerken.

Dit Bomenbeleidsplan geeft richtlijnen voor zowel het behoud, het beheer als het omvormen van het huidige bomenbestand. Het bomenbeleid staat niet op zichzelf. Het is een integraal onderdeel van alle voor het omgevingsbeleid relevante beleidsterreinen (sociaal, economisch en fysiek). De vigerende beleidsplannen en de daarin genoemde ambities, alsmede de wijzigingen in het omgevingsrecht geven de kaders aan waarbinnen het Bomenbeleidsplan is geformuleerd. Het Bomenbeleidsplan zelf biedt een helder en compact fundament voor het maken van (integrale) keuzes en de uitvoering van het bomenbeleid in de praktijk.

Figuur 1: Oude bossen in de landgoederenzone, hier met opkomend Dalkruid

2. Identiteit Bronckhorst

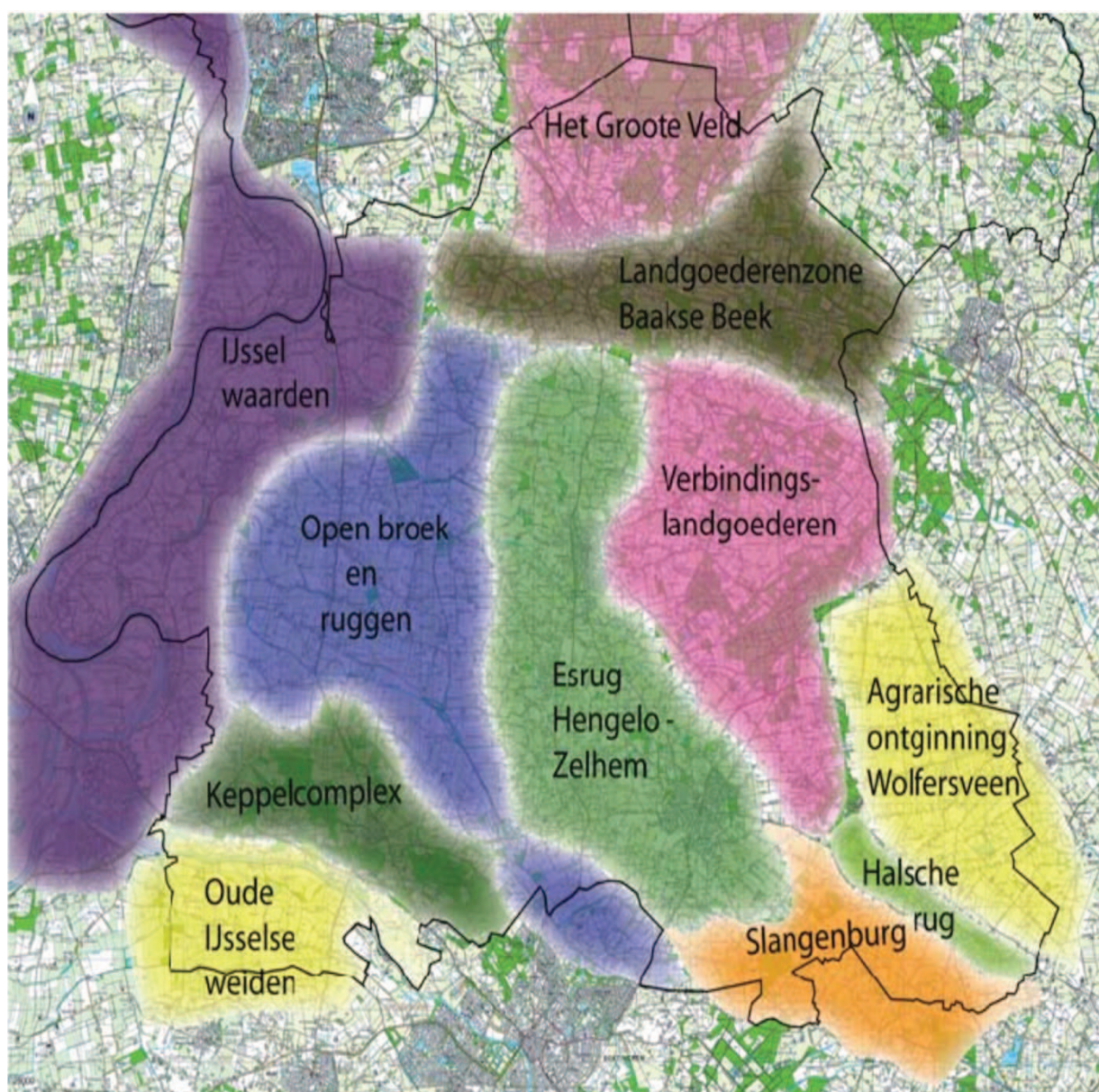
Het alom aanwezige groen draagt in hoge mate bij aan de identiteit van de gemeente Bronckhorst. Deze gemeente zonder groen en bomen is ondenkbaar. Tegelijkertijd is er een grote variatie in het landschap. Nergens in ons land zijn zoveel verschillende landschapstypen te vinden binnen één gemeente. Deze unieke verscheidenheid leidt tot een al even bijzondere als afwisselende beleving van het landschap. De kernen zijn verweven met dit landschap. Er is veelal sprake van een geleidelijke overgang tussen buitengebied en bebouwde kom. Boring van de identiteit van Bronckhorst is een belangrijk uitgangspunt. Dit betekent dus behoud van de verscheidenheid in landschap en het versterken van de karakteristieken van de verschillende landschapstypen.

2.1 Verscheidenheid in landschap

De verschillende bodemtypen hebben geleid tot een divers gebruik van het land. Van rivier naar stuwwal zijn veen-, zand en kleigronden met verschillende grondwaterstanden te vinden. Bronckhorst heeft hierdoor een zeer divers landschap door de grote afwisseling in landschapstypen. In het Landschapsontwikkelingsplan 2009 zijn 11 verschillende zones onderscheiden, de zogeheten landschapseenheden. De vele verschillende landschapstypen komen in de 11 zones in wisselende combinaties en dichtheden voor. Daarmee krijgt iedere landschapseenheid haar eigen karakter. Bomen en andere houtige gewassen zijn belangrijke dragers van het landschap. Zij geven het landschap structuur en identiteit. Voor iedere landschapseenheid is een landschapstabel opgesteld (bijlage 1). In de landschapstabel zijn per landschapseenheid de bijbehorende landschapstypen, landschapselementen en kenmerkende(boom)soorten genoemd.

Bronckhorst heeft 19 verschillende oude stads- en dorpsgebieden en 24 buurtschappen die zich kenmerken door een relatief open en kleinschalige bebouwing, met een grote variatie aan bouwvormen en stijlen. Het stadje Bronckhorst is uniek en heeft een compacte bebouwing. In de grotere kernen Hengelo, Vorden en Zelhem is ook sprake van enige bebouwingsverdichting. Oude landschappelijke beplantingen, zoals houtwallen en lanen, kunnen het landschap verder de kernen intrekken. Daar waar de landschappelijke onderlegger voelbaar is in de kernen, sluit de aanplant en herplant zoveel mogelijk aan op het landschap.

Voor private erven in het buitengebied gaat de voorkeur uit naar boomsoorten die het landschapstype versterken waarin de erven liggen. Een uitzondering hierop vormen de erven groter dan 1000 m² (inclusief bebouwing), zoals de landgoederen. Op deze grote erven kunnen uitheemse boomsoorten en bijzondere variëteiten vanuit cultuurhistorisch perspectief eveneens waardevol zijn.

Figuur 2: De 11 deelgebieden ofwel landschapseenheden in de gemeente Bronckhorst

3. Kansen en knelpunten

3.1 Veranderd gebruik

Het landschap verandert continu en beweegt mee met het gebruik van haar bewoners. Dat is al eeuwen zo. De afgelopen honderd jaar zijn vooral de ontginningen, ruilverkavelingen en mechanisatie bepalend geweest. Recent speelt de krimp in de regio een belangrijke factor. Veel boerderijen hebben geen agrarische functie meer, het landelijk gebied wordt ook een woonlandschap. Recreatief gebruik, toerisme en de voorzieningen die daarbij horen zijn in Bronckhorst een impuls voor het buitengebied.

Figuur 3: Ondanks de schaalvergroting is het buitengebied van Bronckhorst nog steeds lommerrijk

3.2 Landschappelijke kwaliteit kalft af

Door de intrede van de kunstmest, het schrikdraad, de mechanisatie en de afnemende vraag naar brandhout hebben veel landschapselementen hun nutsfunctie verloren en dreigen daarmee te verdwijnen uit het landschap. Ook komen er bomen bij daar waar het vanuit landschappelijk oogpunt juist wenselijk is om het landschap open te houden, zoals midden op een es. De verschillende landschapstypen gaan steeds meer op elkaar lijken: het landschap nivelleert. Daarbij is het risico op verlies van de karakteristiek van het landschap met een stevige structuur van landschapselementen reëel. Ook de natuurwaarde kalft hierdoor af.

3.3 Beheer vraagt om ontwikkeling van kwaliteit

Bomen staan niet altijd op de juiste plek. In de kernen is de ruimte soms te beperkt of de groeiplaats ongeschikt voor een volwaardige boom. Dit laatste kan het gevolg zijn van ontwerpfouten (te kleine boomspiegels, verkeerde boomsoortkeuze, te weinig ondergrondse ruimte voor boomwortels) of veranderde omstandigheden (het zandpad van weleer is nu een bredere asfaltweg). Bomen op de verkeerde plaats vragen veel beheerinzet zonder dat er duurzame kwaliteit tegenover staat. Daarnaast is de leeftijdsopbouw van het bomenbestand niet evenwichtig door een vervangingsachterstand. Ook vragen nieuwe boomziekten en de klimaatverandering om een adequate reactie, door onder meer te zorgen voor een grotere diversiteit in boomsoorten. Het belangrijkste is echter dat het bomenbestand is gebaat bij structureel beheer, niet bij het toepassen van ad hoc maatregelen.

4. Bomenvisie

Bomen leveren een belangrijke bijdrage aan het groene karakter van de gemeente Bronckhorst. Bomen zorgen voor een prettige en aangename woon- en werkomgeving en vergroten de recreatieve aantrekkingskracht van het gebied. Bronckhorst is en blijft niet vanzelf groen en boomrijk. Daarvoor zijn goed beheer en weloverwogen investeringen nodig. Daarbij is het van belang (toekomstige) veranderingen in goede banen te leiden. Ofwel: behouden wat waardevol is, ruimte bieden voor veranderingen en toekomstbestendig maken van de groene kwaliteit van de kernen en het landschap. Ten aanzien van de bomen en boomgroepen leidt dit tot de volgende visie:

De gemeente Bronckhorst streeft naar een functioneel, vitaal en veilig bomenbestand, wat het karakter van het afwisselende landschap en de kwaliteit van wonen, werken en recreëren versterkt.

Bronckhorst kiest voor kwaliteit als het om bomen gaat. Dat wil zeggen een keuze voor de juiste boom op de juiste plaats. Met oog voor historie en gericht op de toekomst, zodat het bomenbestand bijdraagt aan het waarborgen van de groene identiteit.

Figuur 4: Bomen versterken op veel plaatsen het karakter van een plek zoals hier op Hackfort

4.1 Betekenis van bomen

Bomen zijn van grote betekenis voor de kernen en de verschillende landschappen. In het Landschapsontwikkelingsplan 2009 zijn 11 verschillende zones onderscheiden, de zogeheten landschapseenheden. De vele verschillende landschapstypen komen in deze 11

zones in wisselende combinaties en dichtheden voor. Daarmee krijgt iedere landschapseenheid haar eigen karakter. Bomen en andere houtige gewassen zijn belangrijke dragers van het landschap. Zij geven het landschap structuur en identiteit. Voor iedere landschapseenheid is een landschapstabel opgesteld (bijlage 1). In de landschapstabel zijn per landschapseenheid de bijbehorende landschapstypen, landschapselementen en kenmerkende boomsoorten genoemd. Deze vormen het uitgangspunt van de uitwerking van de boomvisie in het uitvoeringsbeleid. Naast deze bomen die de basis vormen van de landschapseenheden (basisbomen) zijn er verschillende bomen met een markante uitstraling (Markante bomen) en structuren die een verrijking zijn van het landschap (Boomstructuren). De Markante bomen en de Boomstructuren vormen Het Groene raamwerk in de gemeente Bronckhorst.

Figuur 5: De betekenis van bomen kan gedurende de tijd veranderen. Deze Mammoetboom stond ooit in een landschapstuin en is nu de meest populaire klimboom van Hengelo.

4.2 Het Groene raamwerk

Onderscheid maken in het bomenbestand is nodig om de bestaande kwaliteit te behouden en te versterken en kansen te benutten. Het Groene raamwerk moet sterk genoeg zijn om alle ontwikkelingen te kunnen dragen en tevens een groene verbinding te vormen voor mens en dier. Dit onderscheid maakt het mogelijk om extra energie te steken in het behoud van

bijzondere bomen of waardevolle boomstructuren en om nieuwe structuren en bijzondere solitaire bomen voor de toekomst te ontwikkelen. Door duidelijk aan te geven waarom bepaalde bomen bijzonder zijn, wordt het draagvlak voor behoud vergroot. Tegelijkertijd biedt dit onderscheid meer flexibiliteit voor wonen en bedrijvigheid. Het zorgt voor heldere uitgangspunten voor beheer, onderhoud en omvorming.

Bronckhorst maakt onderscheid in drie categorieën bomen, te weten:

- Boomstructuren;
- Markante bomen;
- Basisbomen.

De Boomstructuren bestaan uit bomen (én potentiële boomlocaties) in vlakken (bosschages, landschapselementen, landgoederen, groene wijken of boomzones in de kern) en lijnen (laanbeplantingen of groene linten door het buitengebied).

De Markante bomen zijn puntelementen (solitaire bomen of boomgroepen).

De Basisbomen zijn alle bomen en boomgroepen buiten bossen (zoals bedoeld in de Boswet, onderdeel van de nieuwe Wet natuurbescherming) in zowel privaat als publiek eigendom, die niet in de eerste twee categorieën vallen.

De categorieën 'Boomstructuren' en 'Markante bomen' vormen tezamen het Groene raamwerk van de gemeente Bronckhorst.

4.3 Criteria voor het Groene raamwerk

Voor het aanwijzen van bomen voor de twee categorieën: Boomstructuren (vlakken en lijnen) en Markante bomen (punten) zijn aanwiscriteria noodzakelijk. Aanwijzing van een boom of houtopstand als zijnde een onderdeel van het Groene Raamwerk geschiedt op grond van de mate waarin aan één of meer boomspecifieke waarden voldaan wordt. Het betreft de volgende boomspecifieke waarden:

- Landschappelijke waarde;
- Natuurwaarde;
- Waarde van stads- en dorpsschoon;
- Beeldbepalende waarde;
- Cultuurhistorische waarde;
- Waarde voor de leefbaarheid.

(Een nadere toelichting op deze boomspecifieke waarden wordt gegeven in bijlage 3)

Figuur 6: De cultuurhistorische waarde van bomen kan mede bepaald worden door de samenhang met een historisch pand zoals bij deze linden voor een havezate in Keijenburg.

Gezien de unieke verscheidenheid aan landschappen is de mate waarin een boom of boomgroep een bepaalde landschappelijke waarde heeft, cruciaal voor de aanwijzing. Bij de beoordeling wordt vervolgens gekeken in welke mate de boom een bijdrage levert aan de andere waarden. Zo vervult iedere boom wel een zekere natuurwaarde. Essentieel is echter of de boom een unieke of een grote natuurwaarde vertegenwoordigt, ten opzichte van de andere bomen in Bronckhorst. Alleen in die gevallen voldoet de boom aan dit criterium. Zo heeft een boom pas beeldbepalende waarde indien deze voor de beeldkwaliteit van de leefomgeving van groot belang is of indien de boom een belangrijke positieve bijdrage levert aan het karakter en de herkenbaarheid van de plek waar hij staat. Bij bomen in particulier eigendom geldt voor beeldbepalendheid dat de zichtbaarheid vanuit het openbaar toegankelijk gebied een grote rol speelt.

Bomen kunnen onderdeel zijn van de lokale geschiedenis ofwel een bepaalde cultuurhistorische betekenis hebben. Het meest bekend zijn de herdenkingsbomen die ter gelegenheid van bijzondere gebeurtenissen zijn geplant. In Bronckhorst zijn bepaalde groene elementen essentieel zijn voor een bepaald landschapstype, zoals oude knotbomen langs (vroegere) erf- en perceelgrenzen. Onder cultuurhistorische eigenschappen kunnen ook bomen vallen die een geheel vormen met een historisch pand of een plek markeren, zoals een grensboom of een kroezeboom.

Figuur 7: Een boom kan een bovengemiddelde waarde voor de natuur hebben wanneer deze huisvesting biedt aan zelfzame of beschermde flora en fauna. Deze kronkelwilg is misschien niet meer dan een uitgegroeide paastak maar wanneer je goed kijkt van bijzondere natuurwaarde.

5. Boomstructuren

5.1 Vlak- en lijn-elementen

De boomstructuren zijn de groene dragers van het landschap en de kernen. De boomstructuren kunnen bestaan uit doorgaande lijnen die landschapstypen en kernen doorkruisen. Denk hierbij aan laanbeplantingen langs de oude verbindingswegen. De boomsoorten binnen een dergelijke doorgaande structuur variëren afhankelijk van het landschapstype en de functie van de structuur. Zo kan een lindelaan overgaan in een eikenlaan of een gemengde laan.

Door de groei van de kernen zijn veel landwegen met hun beplanting ingelijfd door de bebouwde kom. Hoewel de structuur waardevol kan zijn voldoet de boomsoort niet binnen de veranderde functie. Vervanging door een andere boomsoort kan het groene karakter bestendigen.

Veel landschapselementen zoals houtwallen en heggen hebben geen doorgaand karakter. Simpelweg omdat de verkaveling dat niet altijd toelaat. Het patroon van verspringende heggen en houtwallen tezamen vormt dan de structuur.

Langs de IJssel zijn nog veel relictten van oude beplantingen te vinden. Zij verwijzen naar de vroegere verkaveling en soms ook oude waterkeringen.

Figuur 8: Naast de bomen kan ook de heester- en kruidenlaag karakteristiek zijn voor een boomstructuur.

Figuur 9: Boomstructuren kunnen er in iedere landschapseenheid anders uitzien; verschillende boomsoorten in verschillende plantverbanden, aan twee of juist aan een zijde van de weg.

Aanwijscriteria Boomstructuren

Randvoorwaarden:

- De structuur versterkt het karakter van het landschapstype of het specifieke karakter van de kern;
- De Boomstructuur geeft concrete invulling aan de uitgangspunten van het Groenstructuurplan;
- De structuren vormen lijnen of vlakken die:
 - kernen of wijken met elkaar verbinden of,
 - samenhang brengen tussen stedenbouwkundige elementen zoals bebouwing en wegen of,
 - die tezamen herkenbare patronen vormen.

Boomspecifieke waarden:

- De structuur voldoet tenminste aan één van de gestelde boomspecifieke waarden en levert een belangrijke positieve bijdrage aan die waarde(n) op landschaps- of kernniveau (of wijde omgeving).

5.2 Markante bomen

Punt-elementen

De Markante bomen zijn solitaire of solitaire groepen binnen het landschap en de kernen. Op de landschapsparken en tuinen kan hier sprake zijn van exoten die als curiositeit zijn aangeplant. In het landschap betreft het de inheemse soorten zoals solitaire eiken die ooit diende als afbakening van een perceel of bepaling van een grens. Linden geven soms de locatie van een vroegere boerderij aan. Populieren in de IJsselvallei werden aangeplant als bakenboom om schippers de ligging van de vaargeul te wijzen. Oude knotvormen van wilg of es zijn als solitair vaak het restant van een rij of geriefhoutbosje.

Figuur 10: Markante boom op de Esrug hengelo-Zelhem

Markante boomlocatie

Markante bomen hoeven niet altijd oud te zijn. Een karakteristieke plek bijvoorbeeld waar nog geen boom of een jonge boom staat noemen wij een 'markante boomlocatie'. Dit geldt ook voor een plek waar momenteel geen Markante boom staat, die echter wel een wenslocatie is voor een dergelijke boom. Een jonge boom op een markante boomlocatie krijgt de kans om uit te groeien en na jaren wordt na kap van de inmiddels markante boom een opvolger aangeplant.

Aanwijscriteria Markante bomen:

Randvoorwaarden:

- De boom versterkt het karakter van het landschapstype of het specifieke karakter van de kern of structuur;
- De boom heeft een leeftijd van tenminste 80 jaar (uitzondering: boom op 'markante boomlocatie');
- De boom verkeert niet in een onomkeerbare slechte conditie.
- Boomspecifieke waarden:
De boom voldoet tenminste aan één van de gestelde boomspecifieke waarden en levert een belangrijke positieve bijdrage aan die waarde(n) op landschaps- of kernniveau (of wijde omgeving).

5.3 Basisbomen

Bomen die geen deel uitmaken van het Groene Raamwerk zijn Basisbomen. Basisbomen vormen de meerderheid en zijn daardoor zeker niet onbelangrijk, maar wel van een ander niveau. Deze grote meerderheid zorgt immers voor een belangrijk deel van de groene beleving en de natuurwaarde van de omgeving. Binnen de klasse van de basisbomen is er een grote diversiteit in soorten, in leeftijd en in grootte. Het is belangrijk om deze basis breed te houden en het aantal Basisbomen hoog. De individuele bomen zijn echter eenvoudiger inwisselbaar voor andere exemplaren dan de Markante bomen en de Boomstructuren.

Figuur 11: Binnen de kernen is er ruimte voor uitheemse boomsoorten. Hiermee wordt de beleevingswaarde van de groene buitenruimte vergroot. Meer diversiteit kan ook een meer gespreide dracht voor de honingbij opleveren.

6. Uitvoeringsbeleid:

De bomenvisie vormt de basis voor het uitvoeringsbeleid. Doorvertaling vindt plaats in de volgende acties:

1. Aanpassing van de bomenverordening; hier wordt in de paragraaf 'Bescherming en handhaving' nader op in gegaan.
2. Opstellen van een boombeheerplan; voor de gemeentelijke bomen wordt een beheerplan opgesteld. Zie hiervoor ook de paragraaf Beheervisie.
3. Het vaststellen van het Groene raamwerk; het concreet maken van het Groene raamwerk door middel van het aanwijzen van de Markante bomen en de Boomstructuren.
4. Het opstellen van een herstelplan voor het Groene raamwerk; het in kaart brengen van locaties waar aanplant, kap, vervanging en verbetering gewenst zijn.

Hieronder wordt verder ingegaan op een aantal aspecten die van belang zijn bij de implementatie van het beleid.

6.1 Participatie

Het grootste deel van Bronckhorst bestaat uit buitengebied. Dit wordt al eeuwen door boeren en landgoedeigenaren beheerd. Projecten en grote ingrepen worden in samenspraak met de boeren en de bewoners van het buitengebied gepland. Dit enerzijds om voldoende draagvlak te creëren maar vooral ook om de aanwezige kennis te benutten voor duurzame oplossingen. De landschapseenheden en het Groene raamwerk zijn hierin leidend.

In de kernen zijn het vaak de inwoners die het initiatief nemen tot aanpassingen wanneer het gaat om leefbaarheid of gebruiksvriendelijkheid van de omgeving. Vanuit de gemeente worden de grotere projecten voorgesteld zoals herprofilering, rioolreconstructie, nieuwe aanleg. Bij alle initiatieven wordt overlegd met de inwoners van Bronckhorst.

6.2 Projecten en integrale procedures

Binnen de openbare ruimte bestaan veel raakvlakken tussen bomen en andere functies. Voor nieuwbouwprojecten, reconstructies, wegwerkzaamheden en aanleg en beheer van ondergrondse infrastructuur gelden vaste stappen waarin bomen meegenomen worden. Bomen worden vroegtijdig in het project in beeld gebracht en meegewogen. Naast de conditie en toekomstverwachting van bestaande bomen wordt ook de betekenis van bomen voor de nieuwe situatie beschreven. Een Bomen Effect Analyse geeft aan of en hoe deze groene ambities behaald kunnen worden. Bij een integrale planvorming worden alle aspecten van de ruimte meegenomen. Zo kunnen vervangings- en verjongingswensen of groeiplaatsverbetering worden gecombineerd met een rioolvervanging. Uitgangspunt voor de bomen is een duurzame inpassing van bestaande bomen en duurzame aanplant van nieuwe bomen. Dit zowel boomtechnisch als functioneel: de boomsoort moet passen bij de bodem maar ook bij het gebruik van de ruimte. Soms is schade of conditievermindering bij bomen als gevolg van bouwwerkzaamheden onvermijdelijk. Ook kan de boom technisch gezien goed zijn te behouden maar is deze onvoldoende ingepast in de nieuwe situatie. Dit kan leiden tot voortdurende overlast of schade. Niet goed onderbouwde keuzes in de planvorming zorgen dan voor beheerproblematiek.

Bij nieuwe ontwikkelingen weegt de waarde van de bomen zwaar mee bij te nemen besluiten. Mogelijke knelpunten bij een duurzaam behoud worden voorkomen door compenseren-

de of beschermende maatregelen. Door hier gewogen keuzes te maken wint een project aan kwaliteit.

6.3 Bescherming en Handhaving

Bij bescherming en handhaving van bomen gaat de prioriteit uit naar bomen en boomgroepen die behoren tot het Groene raamwerk (categorieën Boomstructuren en Markante bomen). Voor deze bomen is de inspanning hoger en de bereidheid tot investeringen groter met het oog op duurzaam behoud.

6.4 Behoudsinspanning

Voor bomen behorend tot het Groene raamwerk is de inspanning tot behoud hoger dan voor de overige bomen (de Basisbomen). Behoud gaat verder dan niet-kappen. Voor een boom, waarop het verbod tot vellen van toepassing is, die ernstig in zijn voortbestaan wordt bedreigd, kan het bevoegd gezag immers eisen om voorzieningen te treffen, waardoor die bedreiging wordt weggenomen.

Figuur 12. Deze bomenrij behoort tot de structuren waarvoor een extra inspanning geldt voor behoud ervan. In deze situatie kan er bijvoorbeeld bescherming geregeld worden voor de bomen zodat de boer niet zo dicht langs de bomen ploegt en daarmee de boom en de wortels beschadigt.

Figuur 13: Beukenlaan langs akker; de boer ploegt steeds dichters langs de bomen en heeft het gras tot aan de stam kapot gespoten met herbiciden. Om deze bomen te behouden is er extra bescherming nodig.

Voor Markante bomen geldt een maximale inspanning gericht op veiligheid en behoud van de boom. Markante bomen dienen in principe in stand te worden gehouden. Een omgevingsvergunning tot het kappen van een Markante boom wordt slechts bij uitzondering verleend en alleen indien alternatieven voor kap nauwgezet zijn onderzocht en ongeschikt zijn gebleken. Ruimte voor dynamiek is bij deze categorie zeer beperkt. Dat wil zeggen dat deze bomen gezien hun unieke karakter niet eenvoudig inwisselbaar zijn voor andere exemplaren.

Bij Boomstructuren is sprake van een grote inspanning die is gericht op veiligheid en behoud van de structuur als geheel of een onderdeel daarvan. Er is ruimte voor dynamiek. Dat wil zeggen dat de focus bij behoud ligt op de kwaliteit van de Boomstructuur en het daarbij randvoorwaardelijke boven- en ondergrondse ruimtebeslag. Behoud van de structuur als zodanig gaat boven het behoud van een individuele boom binnen die Boomstructuren, tenzij de desbetreffende boom als Markante boom is aangemerkt.

Bij Basisbomen weegt het belang van boombehoud minder zwaar dan bij Markante bomen en Boomstructuren. Een Basisboom is makkelijker inwisselbaar voor een nieuw te planten boom.

Figuur 14: Dankzij de inzet van Steenderens Landschap is deze Markante boom behouden. Bij Markante bomen wordt extra geïnvesteerd in het maximaliseren van de levensduur, de behoudsspanningen zijn groot. Bij deze bakenboom aan de IJssel is daarom specialistische veteranensnoei toegepast.

6.5 Belangenafweging bij omgevingsvergunning

Bij het beoordelen van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het vellen van bomen of houtopstanden weegt het bevoegd gezag (meestal de gemeente) het belang van behoud van de boom of houtopstand af tegen het belang van verwijdering. Het belang van behoud wordt afgemeten aan de mate waarin een boom of houtopstand voldoet aan één of meer weigeringsgronden uit de verordening of de waarden: natuurwaarde, landschappelijke waarde, waarde voor stads- en dorpschoon, beeldbepalende waarde, cultuurhistorische waarde of de waarde voor de leefbaarheid. Waarbij met name de landschappelijke waarde zwaar meetelt. Het belang van verwijdering wordt afgemeten aan de mate van een maatschappelijk of zwaarwegend individueel belang, danwel de mate van gevaarstelling. Hierbij speelt ook de inzet van publieke middelen een rol. Wanneer de kosten voor (toekomstige)

boombesparende maatregelen niet (meer) in verhouding staan tot de bijdrage aan de omgevingskwaliteit, kan een vergunning voor het vellen van een boom worden overwogen. Bij de beoordeling van de kapaanvraag maakt het bevoegd gezag een zorgvuldige afweging tussen de behouds- en verwijderingsbelangen.

Dit betekent dat voor Markante bomen slechts vergunning verleend wordt als de boom in een onomkeerbaar slechte staat verkeert of gevaar voor zijn omgeving oplevert. Dit moet zijn vastgesteld door de gemeentelijk boombeheerder of een boomdeskundige (European Tree Technician of aantoonbaar vergelijkbaar niveau). Of er moet bij de kap van een Markante boom sprake zijn van een wezenlijk algemeen belang en dus niet van een particulier belang of het belang van enkelen. Een financiële reden zoals een goedkopere oplossing is bijvoorbeeld geen dwingende reden.

Voor bomen uit de Boomstructuur geldt dat er zwaarwegende redenen voor kap moeten zijn bij het verlenen van een vergunning. Er is sprake van gevaarzetting en/of de conditie van de boom is onomkeerbaar slecht. Of, in het uiterste geval is kap van een gezonde boom uit de structuur mogelijk, indien dit noodzakelijk is voor de versterking van de structuur als geheel.

Basisbomen die geen hoofdhoutsoort zijn worden vrijgesteld van vergunningsplicht. Dit betekent dat er per landschapseenheid verschillende boomsoorten vrij gesteld worden. Dit vraagt om een nauwkeurige uitwerking van de landschapseenheden.

Beoordelingskader voor aanvraag omgevingsvergunning bij kap:

-Hoofdhoutsoort binnen de landschapseenheid:	vergunningplichtig
-Boomstructuur:	vergunningplichtig
-Markante boom:	vergunningplichtig
-Basisboom en geen hoofdhoutsoort:	vergunningvrij

Figuur 15: Basisbomen die niet passen binnen het landschapstype zijn vrij van vergunningsplicht.

6.6 Noodkap

De Burgemeester kan op grond van de Gemeentewet toestemming geven tot het direct vellen van een boom die onderdeel uitmaakt van het Groene raamwerk bij acute gevaarzetting of een vergelijkbaar spoedeisend belang van de openbare orde of veiligheid. Dit geldt zowel voor bomen in particulier- als in gemeentelijk eigendom. De acute gevaarzetting dient te zijn vastgesteld door de gemeentelijk boombeheerder of een boomdeskundige (European Tree

Technician of aantoonbaar vergelijkbaar niveau). Noodkap wordt toegepast in die gevallen waarin het onverantwoord is om de reguliere procedure voor het verkrijgen en gebruiken van een omgevingsvergunning te doorlopen. Bij noodkap wordt achteraf de omgevingsvergunning verleend, met als mogelijk voorschrift een herplant- of compensatieplicht.

6.7 Compensatie en herplant

Bij kap van een Markante boom wordt er standaard een herplantplicht opgelegd. Bij kap van een boom behorend tot een Boomstructuur is herplant niet altijd vanzelfsprekend. Het behoud van de Boomstructuren staat voorop en behoud van kwaliteit gaat boven behoud van kwantiteit. Staan bomen bijvoorbeeld op een korte plantafstand dan kan er voor worden gekozen om de bomen op een grote plantafstand terug te planten. Voor Basisbomen wordt een herplantplicht opgelegd wanneer de nieuwe boom zich op de aangewezen locatie duurzaam kan ontwikkelen.

Figuur 16: Structuur met hoge eiken; In deze houtsingel had eerder ingegrepen moeten worden. Door soms individuele bomen binnen een structuur te kappen, zodat er ruimte is voor verjonging kan de structuur voor de toekomst behouden blijven.

6.8 Omgevingsverordening 2016

De Omgevingsverordening Bronckhorst 2016 stelt regels aan het kappen van bomen. Er zijn redenen waarom een vergunning geweigerd kan worden (weigeringsgronden). Daarnaast spelen uitgangspunten in het bomenbeleidsplan een rol bij het weigeren of verlenen van een omgevingsvergunning. De Omgevingsverordening 2016 sluit niet volledig aan bij de Bomenvisie door de limitatieve opsomming van het aantal boomsoorten waarvoor een vergunning

noodzakelijk is. Er zijn bijvoorbeeld andere boomsoorten die wel degelijk van meerwaarde (kunnen) zijn voor behoud of versterking van het karakter van het landschap of de kwaliteit van wonen. En sommige soorten zijn juist niet van toegevoegde waarde.

6.9 Wijziging Omgevingsverordening

Het kapverbod is een belangrijk hulpmiddel bij het in stand houden van een goed en gezond bomenbestand en de bescherming van de kwaliteit van de leefomgeving. De kwaliteit van de verordening verbetert door deze meer aan te laten sluiten op de Bomenvisie. Wijzigingen in de verordening leiden tot verbetering van de bescherming van de bomen, indien:

- Er onderscheid is tussen de Markante Bomen, Boomstructuren en Basisbomen;
- De weigeringsgronden aansluiten op de aanwijscriteria van Markante bomen en Boomstructuren, of (na vaststelling de lijst met Markante bomen en Boomstructuren) er heldere criteria zijn voor het bij uitzondering verlenen van een omgevingsvergunning, waarbij alternatieven voor kap nauwgezet zijn onderzocht;
- Er geen onderscheid is in boomsoorten. Of: per landschapseenheid onderscheid in de boomsoorten die vergunningsvrij zijn;
- De herplant- en instandhoudingsplicht blijft, beter wordt nageleefd en beter aan sluit bij de kenmerkende boomsoorten voor de desbetreffende landschapseenheid.

6.10 Wijziging beoordeling kapaanvraag

Jaarlijks zijn er ruim 100 kapaanvragen (periode 2012 – 2016). De Buitendienst checkt alle aanvragen ter plaatse, vult een beoordelingsformulier in en cluster Omgeving zorgt voor verdere afhandeling. Bij een voorgenomen weigering wordt de wethouder vooraf geconsulteerd. Jaarlijks wordt 10% van de aanvragen geweigerd en ook het aantal bezwaren ligt rond de 10%.

Verbetering van de kapaanvraagprocedure anno 2016 levert een kwaliteitsimpuls op voor de bescherming van bomen, indien:

- Het onderscheid tussen Markante bomen, Boomstructuren en Basisbomen onderdeel is van de beoordeling;
- De criteria of weigeringsgronden eenduidig worden toegepast;
- De afweging zorgvuldig en reproduceerbaar is;
- De motivering van het besluit helder en concreet is.

Een verbeterde kapaanvraagprocedure zorgt bovendien voor meer efficiency indien:

- Meer tijd wordt gestoken in Markante bomen en Boomstructuren en minder in Basisbomen;
- Bij de helft van het aantal aanvragen voor Basisbomen er geen opname ter plaatse nodig is (door verplicht stellen van bijvoegen foto en gegevens van de boom bij aanvraag);
- Aanpassing van het beoordelingsformulier leidt tot vereenvoudigde en consistentere beoordelingen.

7. Beheervisie

Bomen vertegenwoordigen voor de inwoners en de bezoekers van Bronckhorst een grote waarde. Om dit kapitaal te conserveren en te ontwikkelen is een lange termijnvisie op het boombeheer nodig. Binnen de beheervisie worden keuzes omschreven die gemaakt moeten worden om invulling te geven aan de ambitie (ofwel bomenvisie) voor het gemeentelijke bo-

menbestand. Deze keuzes gaan over regulier onderhoud, monitoring, omvorming en vervanging van bomen en hun groeiplaatsen. Uit de beheervisie volgt een beheerplan met een concrete planning en uitwerking voor de komende 10 jaar.

7.1 Beheervisie op de gemeentelijke bomen van Bronckhorst

Het in stand houden en optimaliseren van een bomenbestand dat functioneel bijdraagt aan de diversiteit van het landschap, dat veilig en op beeld is, dat een grote variatie aan soorten kent en een optimale leeftijdsopbouw vertoont.

Om dit te bereiken worden de volgende beheerprincipes gehanteerd:

- Het landschap versterken en herstellen door gerichte kap, aanplant en soortkeuze;
- Prioriteit geven aan het Groene raamwerk; hogere beheerinspanning voor Markante bomen en Boomstructuren;
- Planmatig inzetten van beheer;
- Kiezen voor kwaliteit boven kwantiteit;
- Vergroten van de diversiteit van het bomenbestand.

7.2 De beheerprincipes

Het landschap versterken en herstellen door gerichte kap, aanplant en soortkeuze

Voor het lange-termijnbeheer vormt het herstelplan de basis. Op basis van de criteria functioneel, vitaal en veilig met als uitgangspunt het landschap en het Groene raamwerk wordt een herstelplan opgesteld. Hierin wordt fasegewijs aangegeven hoe en waar wordt aangeplant, gekapt, verjongd, gedund en achterstallig onderhoud wordt weggewerkt. Zo zijn er in de jaren '30 op veel plaatsen Amerikaanse eiken aangeplant die vaak het landschapstype niet ondersteunen. Deze structuren komen in aanmerking voor vervanging.

Het revitaliseren van het bomenbestand gebeurt ook binnen het dagelijks beheer. Bij kap, aanplant en dunning wordt aangesloten op de landschapseenheden en de daarbij horende landschapstypen. De keuzes in wel of geen herplant en boomsoorten gaan daarom uit van de landschapstabellen (bijlage 1). De veelal inheemse boomsoorten versterken de biodiversiteit en daarmee de weerbaarheid en de natuurwaarde van de landschappelijke beplantingen.

Figuur 17: Op veel plaatsen zijn in de jaren '30 lanen met Amerikaanse eiken aangeplant. Vaak ondersteunen deze beplantingen het landschapskarakteristiek niet en vergen veel beheerinspanningen door de vorming van dood hout.

Prioriteit geven aan het Groene raamwerk; hogere beheerinspanning voor Markante bomen en Boomstructuren

In de versterking van de groene kwaliteit en de identiteit van het landschap en de kernen vervult het Groene raamwerk een hoofdrol. Binnen projecten en het dagelijkse beheer hebben Markante bomen en Boomstructuren voorrang op de Basisbomen. Voor de Markante bomen en de Boomstructuren wordt de kwaliteit en de omlooptijd zoveel mogelijk geoptimaliseerd. Voor bomen binnen het Groene raamwerk gelden daarom ook zwaardere inspanningen bij projecten in de openbare ruimte. Voor Basisbomen is er meer flexibiliteit. Indien een project kansen biedt voor herplant op een betere locatie dan zal een Basisboom eerder gekapt worden. De aanwezigheid van Markante bomen of Boomstructuren binnen projecten zal eerder leiden tot aanpassing van het plan.

Figuur 18: Basisbomen zijn makkelijker inwisselbaar wanneer een project in de openbare ruimte zich aandient.

Planmatig inzetten van beheer

Een planmatige inzet van beheer is een efficiënte inzet van kennis en middelen en beperkt tijdrovende ad hoc maatregelen tot een minimum. De beheercyclus vanaf jonge aanplant, nazorg, begeleidingssnoei, onderhoudssnoei tot en met kap ligt ten grondslag aan het planmatig werken. Het aanbrengen van uniformiteit en structuur in het reguliere boombeheer zorgt voor een veiliger en vitaler bomenbestand. Inzicht in het boombeheer en de planning die hiermee samenhangt zorgt ook voor duidelijkheid bij de inwoners.

Kiezen voor kwaliteit boven kwantiteit

De juiste boom op de juiste plaats zorgt voor duurzame bomen met een grote functionaliteit en geringe overlast. Bestaande kwaliteit wordt bestendigd en aanplant gebeurt uitsluitend

duurzaam. Markante bomen en Boomstructuren die al duurzaam, vitaal en veilig zijn, worden bestendigd. Dat houdt in dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de kwaliteit van de groeiplaats of de boom. Bij andere Markante bomen en Boomstructuren liggen vaak kansen om de ontwikkeling te bevorderen. Dit kan door het opheffen van knelpunten zoals parkeerdruk of een te smalle berm bij laanbomen. Bij bestaande Boomstructuren, zoals houtwallen en singels, kan de kwaliteit een impuls krijgen door het bijplanten met gewenste soorten en het herstellen van afrasteringen om afkalving te voorkomen. Voor Markante bomen kan bijvoorbeeld specialistische snoei of groeiplaatsverbetering een stimulans zijn. Kansloze bomen, bomen waarvan de functionaliteit en toekomstwaarde niet met beheermaatregelen is te verbeteren, worden gekapt. Aanplant en herplant vereist dat de boom zich zowel bovengronds als ondergronds duurzaam kan ontwikkelen. Vooral binnen de kernen zal de inrichting van een duurzame groeiplaats meer aandacht vragen dan het aanplanten van de boom. Binnen het beheerplan wordt verder ingegaan op het handhaven en verbeteren van de kwaliteit van de groeiplaats.

Vergroten de diversiteit van het bomenbestand

Bij de keuze voor boomsoorten en plantverbanden speelt het versterken van het landschap een grote rol. Ook beheerkwaliteit, esthetiek, duurzaamheid, ecologie en boomziekten spelen mee bij de soortkeuze. Met regelmaat steken er nieuwe boomziekten de kop op. Deels ligt hiervan de oorzaak bij de klimaatverandering. Het weer wordt extremer; hittegolven, zomerstormen en periode van hevige regenval komen steeds vaker voor. Dit heeft ook een impact op de bomen. Monocultures werken de verspreiding van ziekten en plagen in de hand en verlagen de weerbaarheid daartegen. Een breder assortiment, variatie in de onderbegroeiing en een aangepast maaibeheer maken laanbeplantingen en andere structuren meer weerbaar.

Door het toepassen van meerdere soorten wordt bovendien het risico op uitval van een groot deel van het bomenbestand voorkomen. Diversiteit versterkt ook de ecologische functies. Zo bieden boomstructuren en landschapselementen voor verschillende diersoorten beschutting, nestgelegenheid, fourageergebied en vormen ze migratieroutes. Het aanbrengen van een variatie in boomsoorten en de combinatie met struikvormers en kruidachtigen stimuleert de biodiversiteit, de natuurbeleving en de weerbaarheid van het raamwerk. De landschapselementen bestaan uit inheemse soorten. De diversiteit kan nog verder worden gestimuleerd door ook zoveel mogelijk gebruik te maken van gebieds-eigen materiaal met lokale zaadbronnen. Binnen de kernen is ruimte voor uitheemse boomsoorten. Dit vergroot de beleevingswaarde voor de mens en de dracht voor de bijen. Veel uitheemse soorten zijn bovendien goed aangepast het veranderde klimaat.

Figuur 19: Veel bermen in Bronckhorst hebben een rijke voorjaarsflora met ondermeer anemonen en aronskelk. Hier de uitbundige bloei van bosanemonen aan de Baakseweg bij Vorden.

Bijlage 1 Kenmerken 11 Landschapseenheden en Kernen

Open broek en ruggen		Landschapstypen: Stroomruggen en terrassen Uiterwaarden/kronkelwaarden/komgronden Broekland	
Hoofdhoutsoorten	overige houtigen	landschapselementen	bijzonderheden
Es, populier, zwarte els, zomereik, zachte berk, iep	Vuilboom, geoorde wilg, gagel	Kavelsloten met elzen en knotbomen (wilg, es, els, populier)	Versterken contrast tussen ruggen en kom- en broekgebieden

IJsselwaarden		Landschapstypen: Uiterwaarden/ kronkelwaarden/ komgronden, Stroomruggen en terrassen Enken/ essenlandschap Rivierduinen/ broeklanden	
Hoofdhoutsoorten	overige houtigen	landschapselementen	bijzonderheden
es, populier, wilg, iep knotbomen: wilg, es, populier	zwarte els, grauwe abeel, trilpopulier, zwarte populier, meidoorn, wilg	meidoorn/struweelhagen, rijen knotbomen, steilranden, relictten van boomgaarden, erfbomen bij historische boerderijen	Zichtlijnen op Bronkhorst open houden versterken contrast rivierkleigebied en dekzandgebied

Keppelcomplex		Landschapstypen: Rivierduinen Bos en landgoederen	
Hoofdhoutsoorten	overige houtigen	landschapselementen	bijzonderheden
inlandse eik, beuk, winterlinde, haagbeuk, zoete kers, es, grootbladige linde	hulst, vuilboom, lijsterbes, ruwe berk, hazelaar, boswilg, zoete kers	singels, struweelhagen, houtwallen, boscomplexen, erfbomen bij historische boerderijen	

Oude IJsselse weiden		Landschapstypen: Oude IJssel en rivierweiden Beekdal Stroomrug en terrassen	
Hoofdhoutsoorten	overige houtigen	landschapselementen	bijzonderheden
eik, es, els, populier, meidoorn, knotbomen	grauwe wilg, meidoorn, sleedoorn	erfbeplanting op terpen, elzen en populieren bij watergangen,	openheid uiterwaarden, accentueren ontginningspatroon met hagen en knotwilgen

Esrug Hengelo-Zelhem		Landschapstypen: Enken/ essenlandschap Kampenlandschap	
Hoofdhoutsoorten	overige houtigen	landschapselementen	bijzonderheden
inlandse eik, beuk, ruwe berk,	vuilboom, grauwe wilg, hulst, populier, lijsterbes, hazelaar	singels, struweelhagen, erfbeplanting van inlandse eik, beuk en linde	accentuering randen essen en enken versterken grens tussen open broekgebied en kampenlandschap met opgaande beplanting toevoegen landschapselementen in enkenlandschap

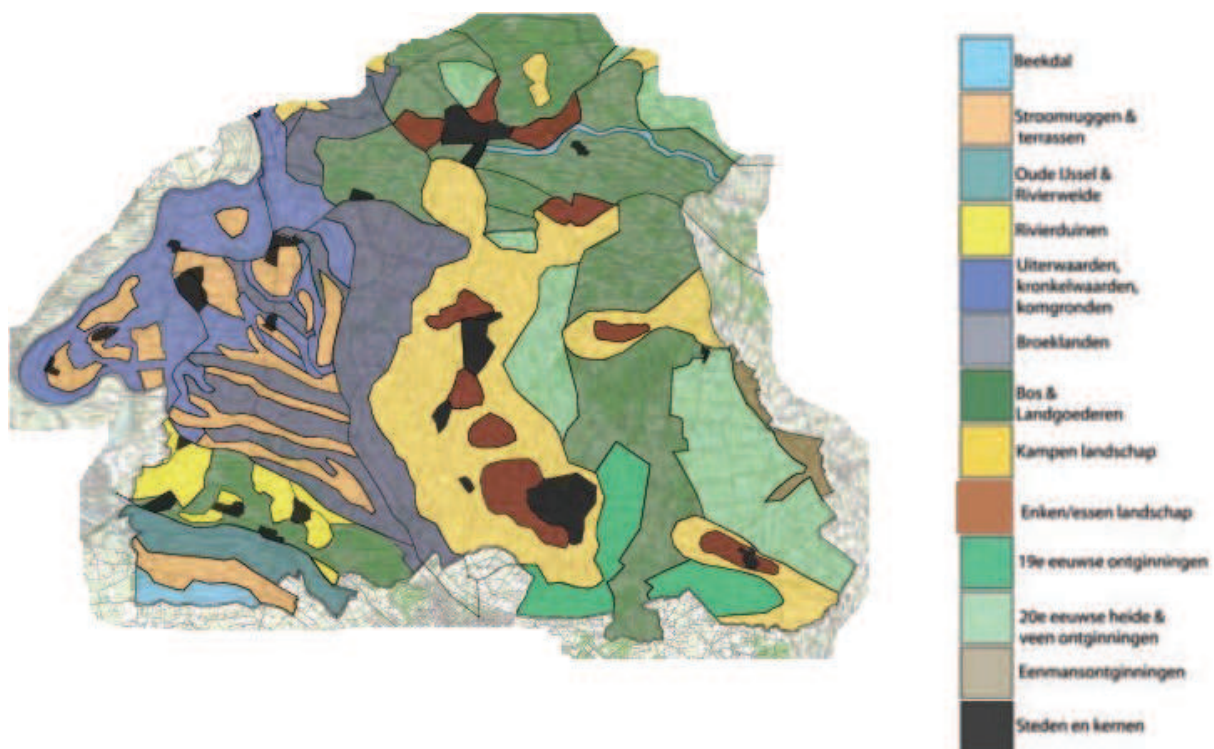
Slangenburg		Landschapstypen: 19e eeuwse ontginning Bos en landgoederen Kampenlandschap	
Hoofdhoutsoorten	overige houtigen	landschapselementen	bijzonderheden
inlandse eik, beuk, els, linde, berk, acacia, knotbomen	vuilboom, grauwe wilg, hulst, populier, lijsterbes	houtwallen, singels, erfbeplanting van inlandse eik, beuk en linde	toevoegen landschapselementen en bospartijen, open houden cultuurgronden

Halsche rug		Landschapstypen: Enken/ essenlandschap Kampenlandschap	
Hoofdhoutsoorten	overige houtigen	landschapselementen	bijzonderheden
inlandse eik, berk, knotels	vuilboom, grauwe wilg, hulst, populier, lijsterbes	knotbomen en stru- weelhagen langs de randen, steilranden, erf- beplanting van inlandse eik, beuk en linde	open houden uitzichten vanaf de rug door behoud van landbouwgronden op de rug
Agrarische ontginning Wol- fersveen		Landschapstypen: 20e eeuwse ontginning Eenmansontginningen/ 19e eeuwse ontginningen	
Hoofdhoutsoorten	overige houtigen	landschapselementen	bijzonderheden
berken, (beuken), inland- se eik, els	meidoorn, hazelaar, gel- derse roos, vuilboom, geoorde wilg	houtwallen, singels, knot- bomen	weidsheid Wolfersveen behouden, accentuering westelijke rand deelgebied met bos, houtwallen en lanen
Verbindingslandgoederen		Landschapstypen: Enken / essenlandschap Kampenlandschap Bos en landgoederen 20 ^e eeuwse ontginningen	
Hoofdhoutsoorten	overige houtigen	landschapselementen	bijzonderheden
inlandse eik, beuk, linde, acacia, grove den, Amerikaanse eik	meidoorn, hazelaar, gel- derse roos, vuilboom, geoorde wilg, sleedoorn	houtwallen, singels, knot- bomen, walnoot en tam- me kastanje als erfbomen bij historische boerderijen	behoud openheid essen en enken accentuering randen van essen en kampen

Landgoederenzone Baakse Beek		Landschapstypen: Beekdal Bos en landgoederen 20 ^e eeuwse ontginning Enken / essenlandschap Kampenlandschap	
Hoofdhoutsoorten	overige houtigen	landschapselementen	bijzonderheden
inlandse eik, beuk, linde, acacia, grove den, lariks, knotbomen: wilg, es, els, Amerikaanse eik, populier	meidoorn, hazelaar, gel-derse roos, vuilboom, wilg, sleedoorn	houtwallen, singels, knotbomen, struweel/meidoornhagen, erfbomen op historische erven	open zichtlijnen herstel rabattenbossen en kwelbossen verjongen lanen
Het Groote Veld		Landschapstypen: Bos en landgoederen Enken / essenlandschap 20 ^e eeuwse ontginning Kampenlandschap	
Hoofdhoutsoorten	overige houtigen	landschapselementen	bijzonderheden
inlandse eik, beuk, berk, grove den, lariks knotbomen: es, wilg	vuilboom, hazelaar, meidoorn, tamme kastanje	lanen, natuurlijk bos, houtwallen, singels	open heidevelden, open beekdalen, vergroting biodiversiteit, doorbreken monocultuur

De kernen		De kernen hebben een eigen karakter. Soms zijn ze sterk verbonden met het omliggende landschap en soms vormen zij een autonoom element.	
Boomsoorten		landschapselementen	bijzonderheden
Alle soorten mogelijk		singels en houtwallen sluiten aan op het omliggende landschap.	zie Groenstructuurplan

Bijlage 2 Landschapstypenkaart

|

Bijlage 3 boomspecifieke waarden

- Landschappelijke waarde

Een boom heeft landschappelijke waarde als deze onderdeel uit maakt van een kenmerkend landschappelijk element of karakteristiek is voor het landschapstype en daarmee de identiteit van het landschap zichtbaar maakt. Met name de plek in het landschap, de boomsoort of het onderdeel zijn van een kenmerkend landschapselement, speelt een voorname rol in de waardering. Zie paragraaf 'Kenmerken 11 landschapseenheden'.

- Natuurwaarde

Een boom heeft een (bovengemiddelde) waarde voor de natuur indien deze deel uit maakt van het Natuurnetwerk Nederland. Voorheen heette dit de ecologische hoofdstructuur (EHS). We spreken ook van natuurwaarde wanneer de boom huisvesting biedt aan zeldzame / beschermde flora en fauna, onderdeel is van een foerageerroutes van vleermuizen, het een inheemse soort betreft of de boom genetisch van waarde is als zaadgaard (streekeigen). Invasieve exoten hebben in beginsel een lage natuurwaarde.

- Waarden van stads- en dorpschoon

Een boom heeft waarde voor stads- en dorpschoon wanneer de boom onderdeel uitmaakt van een beschermd dorps- of stadsgezicht of onderdeel uitmaakt van een Rijks- of gemeentelijk monument.

- Beeldbepalende waarde

Bomen hebben een hoge beeldbepalende waarde indien ze een grote esthetische- en belevingswaarde voor het landschap, een straat of wijk hebben. De bomen zijn door hun leeftijd, omvang of verschijningsvorm onvervangbaar, geven karakter aan de omgeving en vormen bovendien een buitengewoon structurerend en herkenbaar element voor de openbare ruimte. Een opvallende of aansprekende locatie van de boom speelt een rol bij de beoordeling van de beeldbepalende waarde. Een boom op een markante plek heeft een hogere esthetische waarde dan een vergelijkbare boom op een achteraf locatie. Het criterium beeldbepalend zegt bovendien iets over de mate waarin de boom zichtbaar is. Een boom of houtopstand kan pas beeldbepalend zijn indien meer dan 50% van de omvang van de boom of houtopstand vanaf openbaar terrein zichtbaar is.

- Cultuurhistorische waarde

Bomen die kenmerkend zijn voor het historische karakter van een gebied (verhaal, structuur of gebruik) en daarbij de landschappelijke kwaliteit van het onbebouwde en bebouwde gebied verhogen. Het gaat hierbij om bomen die informatie geven over de geschiedenis van het landschap. Een voorbeeld zijn bomenrijen die tracés van historische wegen zichtbaar maken of individuele bomen die een historische locatie aangeven (voormalige boerderij of hoeve). Karakteristieke bomen nabij historische gebouwen / monumenten zijn eveneens cultuurhistorisch waardevol. Dat geldt ook voor bomen die als herdenkingsboom zijn aangeplant ter gelegenheid van een speciale gebeurtenis, zoals een geboorte in het koningshuis.

- Waarden voor de leefbaarheid

Bomen zijn van cruciaal belang voor de leefbaarheid in de kern of het buitengebied als ze substantieel bijdragen aan verbetering van het microklimaat of de luchtkwaliteit. Het kan ook zijn dat de boom of houtopstand de leefbaarheid verbetert door dat zij het zicht ontnemt op een niet-landschapseigen element. Hetzelfde geldt voor een boom die van waarde is voor het welbevinden van bewoners in lichamelijk en geestelijk opzicht of voor de direct aangrenzende biotoop zoals vitaliteit en / of stabiliteit van omringende bomen. Door het verwijderen van de boom ondervinden de resterende bomen of specifieke onderplanting ernstige schade.